

Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n lausunto: HE 40/2018 vp

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatustalaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 40/2018 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle**a) Varhaiskasvatustal rikkoo ateisminvapautta.**

3 §. *Varhaiskasvatuksen tavoitteet*: Pykälän 1 momentin 6 kohdasta olisi poistettava sanat *yleistä kulttuuriperinnettä* sekä *uskonnollista ja katsomuksellista*. Tällöin, mutta vain tällöin, *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016* väite, että *varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta*, pitäisi paikkansa ja voitaisiin nostaa poistettujen sanojen tilalle samaan tavoitekohtaan.

Yleisellä kulttuuriperinteellä laissa on tahdottu viitata kristilliseen kulttuuriperinteeseen, joka ei kuitenkaan ole yleistä, jota ei tarvitse ymmärtää ja jonka kunnioittamisen edistäminen ei voi olla varhaiskasvatuksen tavoite. Tavoite antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa kunkin uskonnollista ja katsomuksellista taustaa tarkoittaa *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016* mukaista varhaiskasvatuksen katsomuskasvatusta, jossa ”yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset”. Mutta katsomuskasvatus on vain siksi, että lapsille voitaisiin luoda uskonnollinen usko, jollaista harvemmallalla on entuudestaan. Uskonnottomuutta ei samanaikaisesti voida kunnioittaa. Ateistikodin lapsi ei kaipaisi minkäänlaista saati varhaiskasvatuksen välttämättä uskonnollista katsomuskasvatusta, joka päinvastoin on tuhoisaa hänelle. **Yhteinen katsomuskasvatus on mahdoton, epäonnistunut ajatus.** Varhaiskasvatuksen kuten koko julkisen vallan muunkin opetuksen tulisi pitäytyä tieteen käsityksessä luonnosta koko todellisuutena; lapsen mahdollinen uskonnollinen kasvatus olisi jätettävä kodeille.

Esimerkki. Helsingin Sanomissa päiväkodin esiopetusryhmän tiedekysymyksen, miten Jumala syntyi, vastasi professori Matti Kamppinen vastuunsa tunten, että uskontotieteen mukaan eri uskontojen jumalat ovat syntyneet ihmisten mielikuvituksen ansiosta. Tähän uskonnottomat kodit yhtyvät, eivätkä tarvitsisi katsomuskasvatusta. Uskontoiset kodit ajattelevat toisin, mutta ovat siirtäneet uskontokasvatuksen itseltään julkiselle vallalle.

Toinen esimerkki. Uskontojen vuotuisjuhlia käytetään uskonnolliseen julistukseen jopa vastoin kotien omia tapoja, mutta ei ole ateistisesti julistuksellisia vuotuisjuhlia.

Kolmas esimerkki. Lapset saatetaan johdattaa pohtimaan pseudokysymystä, mitä kuoleman jälkeen tapahtuu. Mutta tieteen mukaan ihmiselle tapahtuminen loppuu kuolemaan. Silloin jo väite, että ei voida tietää, mitä (muka) kuoleman jälkeen tapahtuu, on uskonnollista julistusta. Tulisi tyytyä huomioon, että ihmisen ruumis hajoaa, hän saattaa jättää jälkeläisiä, hänestä on muistoja, ja hänen toimintansa jää vaikuttamaan.

Neljäs esimerkki. Opetushallituksen 12.1.2018 antama *Ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa* väittää eduskunnan perustuslakivaliokunnan kantoja venyttäen, että perinteistä juhlaa ei siihen mahdollisesti sisältyvän yksittäisen virren

tai **hengellisen laulun** laulamisen johdosta voida pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavana tilaisuutena. Mutta sellaista hengellistä laulua (oppikirjaan runoksi painettuna) on perusopetuksen uskonnonopetuksessa käytetty julistamaan kristinuskon Jumala, jolloin opetus on jatkossa perustunut sille, että lapset on myös samalla saatu tämä Jumala tunnustamaan.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa asetettu tavoite ohjata lasta toisten ihmisten kunnioittamiseen riittäisi korvaamaan katsomuskasvatuksen. Katsomuskasvatuksessa järjestäytyneet uskonnot tulevat lasten väliin ja ovat ulkopuolinen uhka. Katsomuskasvatuksen lopettaminen synnyttäisi tällöin juuri sopivan kunnioituksen uskontoja kohtaan.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan mukainen tavoite toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä ei katsomuskasvatuksessa toteudu, sillä siinä poiketaan tieteen todellisuuskäsityksestä. Tämäkin osoittaa yhteisen katsomuskasvatuksen sisäisen ristiriitaisuuden.

4 §. *Lapsen edun ensisijaisuus*: Lapsen oikeus osallistua varhaiskasvatukseen ilman joutumista uskonnollisen vaikutuksen kohteeksi olisi asetettava sen edelle, että uskonnot (kirkko) pääsevät vaikuttamaan lapsiin varhaiskasvatuksessa.

7 §. *Monialainen yhteistyö ja kehittäminen*: Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan varhaiskasvatuslain (36/1973) 11 e §:ää, jonka yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 341/2014 vp) mainittiin, että muita (yhteistyö)tahoja voisivat olla esimerkiksi kerhotoimintaa järjestävä seurakunta tai järjestö. Seurakuntaa ei enää mainita 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Muutoksen tulisi tarkoittaa koko seurakunnan toiminnan poistamista varhaiskasvatuksesta. Mutta on valitettavasti todettava, että muutoksella on ilmeisesti haluttukin vain poistaa kyseinen **rajoitus** seurakunnan toiminnalle varhaiskasvatuksessa. Kerhotoimintarajoituksesta ei ole edes piitattu, vaan päinvastoin seurakunnat ovat pyrkineet jopa koko päiväkotiryhmän opettajiksi *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016* käyttöönoton myötä.

14 §. *Hoidon ja varhaiskasvatuksen järjestäminen kotihoidon tai yksityisen hoidon tuella*: On tärkeätä, että huoltajilla on oikeus pitää lapsi kotihoidossa mahdollisesti yhteiskunnan tuella ja näin säästää lapsi uskontoiselta katsomuskasvatukselta.

20 §. *Osallisuus ja vaikuttaminen*: Lapsen [vanhempien tai muiden] huoltajien on saatava ennen kaikkea vaikuttaa lapsen saamaan katsomuskasvatukseen. Huoltajien on voitava rajata seurakunnat pois lapseen vaikuttajista. Huoltajien on voitava vaatia, että lapselle ei julisteta uskontojen jumalia eikä muita uskontojen oppeja, kuten niiden vastenmielisiä, uskoa luomaan seipitettyjä pseudohistorioita. Ellei se ole mahdollista, huoltajien on voitava vaatia, että uskonnolliset oliot ja uskontojen kertomukset selitetään saman tien ihmisten mielikuvituksen tuotteiksi. Huoltajien on siis saatava lapsi suojattua uskontokasvatukselta. On muistettava, että korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen 2004:99 nojalla uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattoman lapsen osalta huoltajista yhden kielto uskontokasvatukselle on tällöin riittävä. Jos taas katsomuskasvatuksessa uskontokasvatusta ei ole mahdollista saman tien yrittää mitätöidä vastakkaisella ateismikasvatuksella, ei katsomuskasvatus voi oikeasti olla yhteistä vastoin 3 §:n uskottelua.

23 §. *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma*: Lapsen ateistihuoltajien on voitava 3 §:n kohdan 10 nojalla saada kirjatuksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan

se, mikä koskee 3 §:n kohdan 6 toteuttamista katsomuskasvatuksena. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan myös lapsen kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen tausta. Jos katsomuskasvatuksessa lapsen mahdollinen ateistinen tausta todellakin sitten otetaan huomioon, se tarkoittaa joko lapsen poissa pitämistä uskontokasvatuksesta tai uskontokasvatuksen välitöntä kumoamista nimenomaisella ateismikasvatuksella. Kummassakaan tapauksessa katsomuskasvatus ei voi olla yhteistä.

6 luku. *Henkilöstö ja kelpoisuusvaatimukset* sekä 7 luku. *Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus*: Henkilöstöasiat ovat nousseet varhaiskasvatuslain säätämisen toisen vaiheen yhdeksi keskeisimmistä ja kiistellyimmistä kysymyksistä. Siihen nähden on nurinkurista, että seurakunnan on annettu pyrkiä ottamaan varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus hoitoonsa, joko sen edustajan toimiessa lapsiryhmän tosiasiallisena opettajana tai varsinaisen henkilökunnan ohjaajana. Vastaava ei tulisi kyseeseen esimerkiksi perusopetuksessa. Uskonnottomuuden kunnioittaminen ei silloin voi toteutua, jos ylipäättään lainkaan minikäänmuotoisessa yhteisessä katsomuskasvatuksessa.

b) Kieltä tai viittauksia koskevia korjauksia varhaiskasvatuslain tekstiin. Seuraavassa hakasulkuihin sijoittaminen tarkoittaa poistamista ja kursivointi lisäämistä.

3 § 1 mom. 6 kohta: ”edistää yhdenvertaisuutta[,] ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa”

4 §: ”[huomioitava] *otettava huomioon* lapsen etu” (Lapsen oikeuksien sopimuksessa on tämä velvoittavampi muoto!)

35 § 1 mom.: ”riittävä määrä henkilöitä, joilla”

40 § 1 mom.: ”asianosaisen tiedonsaantioikeutta [oikeutta]”

43 § 3 ja 4 mom.: Kummassakaan ensimmäistä riviä ei saa katkaista kesken eikä toista riviä sisentää.

64 § 1 mom.: ”Valvontaviranomaisen päätös, joka koskee toiminnan keskeyttämistä[,] *taikka* toimipaikan tai sen osan tai laitteen kieltämistä, voidaan”

65 §: ”säännöksiä”

68 § 3 mom.: ”Opetushallitus määrää tarkemmin, miten”

68 § 4 mom.: ”Tallennettaessa henkilöstä ensimmäistä kertaa tässä laissa tarkoitettuja tietoja[,] tiedon tallentajan tulee saada” (Lauseenvastike!)

69 § 2 mom.: ”korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuihin tietoihin”

72 § 1, 2 ja 3 mom.: ”säilytetään tietovarannossa, kunnes”

74 § 3 mom.: ”[hoito tehtävissä] *hoitotehtävissä*”

76 § 4 mom.: ”70 §:n [5] 4 momentissa tarkoitettut huoltajia koskevat tiedot”

matematiikan dosentti Jouni Luukkainen
puheenjohtaja
Pääkaupunkiseudun ateistit ry [www.ateistit.fi]
Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI
p. 045 2129 763; jouni.luukkainen@helsinki.fi